
Meestal duikt hij op rond Koninginnedag. Hij scheert hoog in de lucht en wie goed kijkt, ziet er meestal meer. Niet de boerenzwaluw, niet de huiszwaluw, maar de gierzwaluw (*Apus apus*) is de echte zomervogel.

Rob Biersma

Gierzwaluw: echte zomerzwaluw

Gierzwaluwen vliegen met het weer mee. De gierzwaluw is de vogel van de honderd dagen, de honderd dagen van de zomer. Gierzwaluwen zijn in alles extreem. Als ze niet moesten broeden, zouden ze nooit op de grond komen. Ze eten aëroplankton: kleine vliegjes, spinnetjes en opgewaaide bladluizen hoog in de lucht. Slapen doen ze hoog in de wolken. Op warme zomeravonden zie je de kleine ankertjes na een uitzinnig 'schrie-schrie' boven de straten langzamerhand in de hoogte verdwijnen. Zelfs paren doen ze in de lucht.

Het zijn zulke gestroomlijnde vliegtuigjes dat het lijkt alsof ze geen poten hebben: apodidae, pootlozen, wordt hun familie genoemd. In werkelijkheid hebben ze kleine klauwtjes, waarmee ze goed kunnen hangen. Lopen kunnen ze niet. Een gierzwaluw

op de grond is als een vliegtuig zonder landingsgestel. Gierzwaluwen zijn zeer snelle vliegers. Ze vangen hun voedsel waar het is, al is dat honderd kilometer verderop. Op regenachtige dagen lijken ze verdwenen en dat is ook zo. Jongen houden het lang uit zonder voer. Hun lichaamstemperatuur daalt dan. Gierzwaluwen zijn eigenlijk tropische vogels die in de zomer even naar het voedselrijke noordelijk halfrond vliegen. Maar half augustus wordt de trekdrang alweer zo groot dat ze plotseling verdwenen zijn. De nazomer is begonnen.

De laatste jaren gaat het niet zo goed met de gierzwaluw in Nederland. Dat komt doordat de daken langzamerhand geen nestgelegenheid meer bieden. Vroeger kwam in de grote steden het zogenoemde mansardedak veel voor, een plat

dak met aan weersijden een schuin deel met dakpannen. Deze constructie bood veel en gemakkelijk nestgelegenheid, niet alleen aan mussen, maar ook aan de gierzwaluw. De Gierzwaluwenwerkgroep Nederland probeert woningbeheerders ervan te overtuigen dat een dak vliegopeningen moet hebben. (Zie artikel elders in deze Korhaan). Een speciale gierzwaluwdakpan wordt gepropageerd. Of de gierzwaluw werkelijk in aantal afneemt, valt moeilijk te zeggen, vindt de telorganisatie SOVON. In steden heb je niet veel vogeltellers. De eerste gierzwaluw arriveert overigens al begin april in Nederland, meestal in Breskens. Maar hij vliegt dan hoog in de lucht, is zwijgzaam en verdwijnt weer als de lucht betreft.

Copyright NRC-Handelsblad.